

ЗМІСТ

Геологія горючих копалин	
<i>СТЕФАНІК Юрій, ГЕРЛЬОВСЬКИЙ Юрій, КУЛЬЧИЦЬКА-ЖИГАЙЛО Леся.</i> Глибини утворення нафтоподібних систем у надрах Землі за співвідношенням ізомерів бутану та пентану (на прикладі Новогригорівського нафтогазоконденсатного родовища).....	
	5
<i>ГОНИК Ігор, ГАВРИЛКО Галина, ГОНИК Олена.</i> Перспективи пошуків вуглеводнів у девонських відкладах Волино-Поділля за результатами зонального прогнозу.....	
	18
<i>ГАРАСИМ Світлана.</i> Перспективи Волино-Подільської нафтогазоносною області в контексті пошуків пасток вуглеводнів неантиклінального типу.....	
	27
Стратиграфія	
<i>КУЛЯНДА Марія, ГНИЛКО Олег.</i> Уточнення стратиграфії неогенових молас Бориславсько-Покутського та Самбірського покривів північно-західної частини Українського Передкарпаття.....	
	36
Літологія	
<i>РЕВЕР Володимир.</i> До літології нижньоєоценових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря.....	
	51
<i>РУДНИЦЬКА Тетяна, ЦІЖ Неля.</i> Нові дані з літології відкладів стрийської світи Скибової зони Українських Карпат.....	
	61
Гідрогеологія	
<i>КУШНІР Святослав, КОСТЬ Марія, ДУДОК Ігор, ПАНЬКІВ Роман.</i> Бароосмотичний аналіз гідрогеологічних умов Хідновицького газового родовища (Українське Передкарпаття).....	
	68
<i>ДУДОК Ігор, НІКОЛЕНКО Ольга.</i> Математичне моделювання гідрохімічного режиму поверхневих вод річок Верещиця та Коропець (басейн Дністра)..	
	82
Екологія	
<i>ПАВЛЮК Василь.</i> Негативні наслідки неконтрольованого затоплення Стебницького рудника калійних солей (Передкарпаття, Україна).....	
	91
<i>УДАЛОВ Ігор.</i> Оцінка впливу вуглевидобувних підприємств на стан ґрунтів Луганської області.....	
	102
Наукові дискусії	
<i>ПАВЛЮК Мирослав, НАУМКО Ігор, МАКІТРА Роман, БРИК Дмитро.</i> Про ймовірну модель утворення природних вуглеводнів у літосфері Землі.....	
	110
<i>ГОНЧАР Віктор.</i> Механізм покровообразования при аккреції отложенний Предкарпатського прогиба.....	
	117
<i>СВОРЕНЬ Йосип.</i> Значення ізоотопів вуглецю для вирішення проблем генези родовищ корисних копалин.....	
	129
У наукових колах	
<i>НАУМКО Ігор.</i> VIII з'їзд Українського мінералогічного товариства.....	
	141

Юрій СТЕФАНІК, Юрій ГЕРЛЬОВСЬКИЙ, Леся КУЛЬЧИЦЬКА-ЖИГАЙЛО

**ГЛИБИНИ УТВОРЕННЯ НАФТОПОДІБНИХ СИСТЕМ
У НАДРАХ ЗЕМЛІ ЗА СПІВВІДНОШЕННЯМ ІЗОМЕРІВ БУТАНУ ТА ПЕНТАНУ
(НА ПРИКЛАДІ НОВОГРИГОРІВСЬКОГО НАФТОГАЗОКОНДЕНСАТНОГО РОДОВИЩА)**

Досліджено декілька методів для визначення глибини утворення нафтоподібних систем у надрах Землі за співвідношенням компонентів системи. Розроблено методику розрахунку тиску і температури за співвідношенням ізомерів бутану та пентану для нафти. Визначено розподіл температур і тиску, а також глибин у надрах Землі, що відповідають цим термодинамічним умовам. Методику можна використовувати для розрахунку глибини, нижче якої флюїд такого хімічного складу буде перебувати в газоподібному стані. Визначено термодинамічні умови утворення нафти Новогригорівського родовища.

Ключові слова: термодинамічні умови, геостатичний тиск, співвідношення ізомерів.

Ігор ГОНІК, Галина ГАВРИЛКО, Олена ГОНІК

**ПЕРСПЕКТИВИ ПОШУКІВ ВУГЛЕВОДНІВ У ДЕВОНСЬКИХ ВІДКЛАДАХ ВОЛИНО-ПОДІЛЛЯ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗОНАЛЬНОГО ПРОГНОЗУ**

Повторно виконано зональний прогноз нафтогазоносності девонських відкладів Волино-Подільської нафтогазоносною області. Нові фактичні матеріали буріння і геофізичних досліджень дозволили детальніше розчленувати розріз та вивчити тектоніку девонського комплексу. Найважливіші критерії нафтогазоносності нанесено на результативну карту Волино-Подільської нафтогазоносною області. Виділено території з різною перспективністю. Рекомендовано напрями подальших геологорозвідувальних робіт: пошуково-розвідувального та оціночно-параметричного буріння, а також регіональних, рекогносцирувальних і детальних сейсмічних досліджень, для пошуку локальних піднять і газових покладів цього комплексу.

Ключові слова: Волино-Подільська нафтогазоносна область, зональний прогноз, девон, нафтогазоносність, перспективність.

Світлана ГАРАСИМ

**ПЕРСПЕКТИВИ ВОЛИНО-ПОДІЛЬСЬКОЇ НАФТОГАЗОНОСНОЇ ОБЛАСТІ
В КОНТЕКСТІ ПОШУКІВ ПАСТОК ВУГЛЕВОДНІВ НЕАНТИКЛІНАЛЬНОГО ТИПУ**

Розглянуто типи можливих неантиклінальних пасток та визначено перспективи їхньої нафтогазоносності. З'ясовано, що нафтогазопрояви із силурійських відкладів приурочені до рифових побудов, виявлених у баговицькому, малиновецькому і скальському горизонтах силуру. Рифогенні силурійські споруди вважаються першочерговими для проведення комплексних геолого-геофізичних досліджень з метою визначення ділянок для буріння свердловин. Нафтогазопрояви зафіксовано в кембрійських відкладах (район м. Перемишляни) південно-західної країни Східноєвропейської платформи. Тут виділено декілька піщаних горизонтів, які можна вважати колекторськими. Передбачаються пастки нафти і газу неантиклінального типу, а саме стратиграфічно екрановані.

Ключові слова: нафтогазопрояви, бар'єрний риф, неантиклінальна пастка, розлом.

Марія КУЛЯНДА, Олег ГНИЛКО

**УТОЧНЕННЯ СТРАТИГРАФІЇ НЕОГЕНОВИХ МОЛАС
БОРИСЛАВСЬКО-ПОКУТСЬКОГО ТА САМБІРСЬКОГО ПОКРИВІВ
ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ**

На основі біо- і літостратиграфічних досліджень уточнено стратифікацію неогенових молас північно-західної частини Бориславсько-Покутського та Самбірського покривів Українського Передкарпаття. У воротищенській світі Бориславсько-Покутського покриву виявлено фауну форамініфер карпату (комплекс, близький до зони *Globigerina bollii*), раннього бадену (*Cibicides ungerianus* (Orb.) *ukrainica* Pishv., *Alabama* cf. *armellae* Popescu). Форамініфери отнангу (комплекс, близький до зони *Globoquadrina langhiana*), карпату (комплекс, близький до зони *Globigerina bollii*) і раннього бадену (*Hanzawaia crassiseptata* (Luczkow.), *Elphidiella* ex. gr. *simplex* Voloshinova) знайдено в стебницькій світі Самбірського покриву. Седиментологічні дані і мікрофауна вказують на діахронний характер границі між воротищенською і стебницькою світами.

Ключові слова: форамініфери, стратиграфія, неогенові моласи, Бориславсько-Покутський покрив, Самбірський покрив, Українське Передкарпаття, відклади.

Володимир РЕВЕР

**ДО ЛІТОЛОГІЇ НИЖНЬОЕОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ
ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ШЕЛЬФУ ЧОРНОГО МОРЯ**

На основі літологічного вивчення нижньоеоценових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря встановлено три літологічні типи розрізів: карбонатний, глинисто-карбонатний та теригенний. Вивчено петрографічні особливості товщотворних компонентів, ареали їхнього домінуючого розвитку в розрізах теригенних (Одесько-Безіменний) та карбонатних (Фланговий, Шмідтівський, Кримський) порід.

Ключові слова: шельф Чорного моря, нижній еоцен, літофації, тип розрізу.

Тетяна РУДНИЦЬКА, Неля ЦІЖ

**НОВІ ДАНІ З ЛІТОЛОГІЇ ВІДКЛАДІВ СТРИЙСЬКОЇ СВІТИ
СКИБОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ**

Підсумовано мінералого-петрографічні дослідження теригенних і карбонатних порід стрийської світи Скибової зони Українських Карпат. На основі літологічного дослідження виділено характерні літофаціальні різновиди нашарувань сантон-датського віку та встановлено їхнє просторово-вікове поширення.

Ключові слова: стрийська світа, літофація, пісковики, алевроліти, аргіліти, мергелі.

Святослав КУШНІР, Марія КОСТЬ, Ігор ДУДОК, Роман ПАНЬКІВ

**БАРООСМОТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГІДРОГЕОЛОГІЧНИХ УМОВ
ХІДНОВИЦЬКОГО ГАЗОВОГО РОДОВИЩА (УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕДКАРПАТТЯ)**

На основі бароосмотичного аналізу гідрогеологічних умов Хідновицького газового родовища піднасувного типу виявлено пластові води різного походження: метаморфізовані морські низької і високої (до 62 г/л) мінералізації, глибинні розсоли, конденсаційні і близькі до них за складом води бароосмотичних

потоків. Більш концентровані води трапляються у верхній частині нижньодашавської підсвіти (до НД-5), натомість маломінералізовані – на всіх горизонтах, але концентруються переважно в НД-4, 5 та НД-7. При цьому розсоли з $M > 100$ г/л присутні тільки в горизонтах НД-1–3. У водах верхньодашавської підсвіти (ВД-10–13) мінералізація змінюється в межах 28,8–61,9 (середнє – 43,8 г/л), маломінералізована (1,76 г/л) вода – у горизонті ВД-9. Результати розрахунків бароосмотичних характеристик пластових вод по горизонтах засвідчили, що гідрогеологічні умови в одному і тому самому горизонті на різних ділянках величезної за розмірами Хідновицької площі можуть сильно відрізнятися, і пов'язано це, насамперед, з різною проникністю порід. Виявлено постійний глибинний бароосмотичний потік молекул H_2O (з домішкою $NaCl$) догори розрізом, який надав більшості пластових вод характерний тільки для цього родовища хлоридно-натрієвий склад та значну поширеність маломінералізованих вод в усіх горизонтах. Вплив геологічно тривалого бароосмосу на північно-західному блоці Хідновицької структури виявився значно сильнішим, аніж на південно-східному, де проникність відкладів набагато більша і важливу роль могла відігравати проста фільтрація. Існування на Хідновицькому газовому родовищі постійного бароосмотичного потоку молекул H_2O із глибинних структур дозволяє припускати можливість і постійного потоку газів із надр Крукеницької западини через сильно розігріті розуцільнені ділянки глинистих порід як своєрідний прояв газового осмосу.

Ключові слова: Хідновицьке газове родовище, бароосмотичні процеси, маломінералізовані води, температура пластових вод.

Ігор ДУДОК, Ольга НІКОЛЕНКО

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ГІДРОХІМІЧНОГО РЕЖИМУ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД РІЧОК ВЕРЕЩИЦЯ ТА КОРОПЕЦЬ (БАСЕЙН ДНІСТРА)

Побудовано імітаційні математичні моделі гідрохімічного режиму Великолюбінського ставка (басейн р. Верещиця) та ставка м. Підгайці (басейн р. Коропець) для з'ясування можливості їхнього використання в практиці управління якістю водних ресурсів малих річок. Розробку моделей здійснювали шляхом безпосередньої побудови камерної моделі на основі просторового осереднення процесів і складання балансових рівнянь. Для оцінки змін гідрохімічного режиму було використано результати визначень концентрацій біогенних речовин та сульфат- і хлорид-іонів. Складено математичні моделі для різних сезонів, які свідчать про те, що у ставках вода частково очищається від забрудників, чому сприяють процеси, які відбуваються в них (седиментаційні, процеси сорбції–адсорбції, осадження, розчинення).

Ключові слова: екологічний стан, гідрохімічний режим, імітаційні математичні моделі, поверхневі води, біогенні речовини, сполуки Нітрогену.

Василь ПАВЛЮК

НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ НЕКОНТРОЛЬОВАНОГО ЗАТОПЛЕННЯ СТЕБНИЦЬКОГО РУДНИКА КАЛІЙНИХ СОЛЕЙ (ПЕРЕДКАРПАТТЯ, УКРАЇНА)

Виділено негативні наслідки неконтрольованого затоплення Стебницького рудника калійних солей. Розглянуто деякі явища активізації негативних екзогенних геологічних процесів та спрогнозовано їхній подальший розвиток. У межах гірничого відводу другого рудника калійних солей спостерігається системна активізація розвитку карсту та пов'язаних з ним негативних екзогенних геологічних процесів. Аналіз виділених процесів, які набирають тут небезпечного характеру, свідчить про те, що подальший їхній розвиток призведе до загрози безпеки життєдіяльності на територіях впливу. Запропоновано напрями запобігання, зменшення і стабілізації небезпечних екзогенних геологічних процесів у межах можливого розвитку техногенно активізованого соляного карсту.

Ключові слова: рудник, сольовий карст, екзогенні геологічні процеси, гіпсо-глиниста шапка, “соляне дзеркало”, Передкарпаття.

Ігор УДАЛОВ

ОЦІНКА ВПЛИВУ ВУГЛЕВИДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СТАН ҐРУНТІВ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Висвітлено результати визначення забруднення ґрунтів територій вуглевидобувних підприємств Луганської області. Виявлено ореоли техногенного забруднення геологічного середовища. Встановлено, що основні ореоли забруднення знаходяться на промайданчиках вуглевидобувних підприємств. Визначено основні елементи-забруднювачі ґрунтів району досліджень. Наведено порівняння із природним фоном інтенсивності техногенних аномалій.

Ключові слова: техногенний вплив, забруднення ґрунтів, геохімічна характеристика, сумарний показник забруднення.

Мирослав ПАВЛЮК, Ігор НАУМКО, Роман МАКІТРА, Дмитро БРИК

ПРО ЙМОВІРНУ МОДЕЛЬ УТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ ВУГЛЕВОДНІВ У ЛІТОСФЕРІ ЗЕМЛІ

Запропоновано ймовірну модель утворення природних вуглеводнів у літосфері Землі за ще одним принципово можливим шляхом. Вона ґрунтується на аналізі та інтерпретації результатів досліджень, виконаних проф. Ф. Фройндом з Університету в м. Кельн з колегами-співробітниками. Синтез вуглеводнів у лабораторних умовах вони здійснювали за взаємодії вільного вуглецю чи CO_2 з H_2O за температури 500–800 °C на дефектах кристалічної структури оксиду магнію, що супроводжується виділенням вільного кисню. Такий процес пояснює механізм використання CO_2 та H_2O як джерел вуглецю і водню під час утворення з них вуглеводнів. Однак у межах земної кори природний MgO (периклаз) може існувати лише за низької водонасиченості магми, що запобігає його перетворенню в брусит унаслідок гідролізу, та її високого ступеня відновності, за якого утворення магнієм власного мінералу може бути здійснене при високій залізистості фемічних мінералів, насамперед, олівіну, а це втрата можливості зв'язувати вільний кисень. Тому умови, необхідні для процесів синтезу вуглеводнів у земних надрах за запропонованим механізмом, реально можуть існувати лише в глибинних розломних зонах літосфери Землі у відновній області створеного високовольтним електричним полем окисно-відновного реакційного середовища глибинного високотемпературного флюїду (силікатного розплаву), водночас у його окисній області з'являється можливість зв'язувати надлишковий кисень із названих вихідних субстратів.

Ключові слова: вуглеводні, діоксид вуглецю, вода, оксид магнію (периклаз), синтез, глибинний високотемпературний флюїд, літосфера Землі.

Виктор ГОНЧАР

МЕХАНІЗМ ПОКРОВООБРАЗОВАНИЯ ПРИ АККРЕЦИИ ОТЛОЖЕНИЙ ПРЕДКАРПАТСКОГО ПРОГИБА

Особенности орогенического развития Карпат и Предкарпатского прогиба могут быть поняты в контексте двух типовых аккреционных обстановок: латеральной аккреции и покровообразования. Рассматриваются принципы анализа поднадвига предельного аккреционного клина, в котором контроль механизмов аккреции связывается с состоянием границы чехол/фундамент. Представлена палинспастическая модель развития фронта Карпат, в которой в качестве причины частных покровов Бориславско-Покутской зоны рассматривается фактор погребенного рельефа.

Ключевые слова: аккреция, покровообразование, поднадвиг аккреционного клина, Предкарпатский прогиб.

Віктор ГОНЧАР

МЕХАНІЗМ ПОКРИВОУТВОРЕННЯ ПІД ЧАС АКРЕЦІЇ ВІДКЛАДІВ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ

Особливості орогенного розвитку Карпат і Передкарпатського прогину можна пояснити типовими акреційними умовами: латеральною акрецією і покривоутворенням. Розглянуто принципи аналізу піднасуву граничного акреційного клину. Контроль над механізмом акреції пов'язується зі станом межі чохол/фундамент, латерально-акреційна чи покривна деформації залежать не тільки від коефіцієнта тертя, але й рельєфу фундаменту.

Наведено елементи подібності будови тектонічних зон Карпат і Передкарпатського прогину з типовими структурами в експериментальних акреційних призмах. Структура Скибової зони зіставляється з крутою лускуватістю вузького акреційного клину, Самбірської зони – зі складчастістю в моделі з потужним слабков'язким детачментом, – обидві пов'язані з умовами латеральної акреції. Бориславсько-Покутська зона відповідає покривним структурам, які утворилися в моделях з високим коефіцієнтом тертя в підшві чохла. Показано палінспастичну модель розвитку фронту Карпат, у якій формування структурно-тектонічної зональності пов'язується з коливаннями в реологічних властивостях основи чохла. Утворення Бориславсько-Покутської зони зумовлене переходом від латеральної акреції до покривоутворення внаслідок ущільнення підшви осадової товщі, спричиненого впливом захороненого рельєфу. Нафтові поклади Бориславсько-Покутської зони можуть бути наслідком комплексу сприятливих умов, які створювалися під час покривоутворення: згладжений стиль деформації, збереження літолого-стратиграфічних границь у слабконахиленому положенні, ефект збагачення флюїдом унаслідок часткової субдукції чохла.

Йосип СВОРЕНЬ

ЗНАЧЕННЯ ІЗОТОПІВ ВУГЛЕЦЮ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГЕНЕЗИ РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН

Доказано, що зміна-диференціація ізотопного складу вуглецю в гідротермальних карбонатах і діамантах залежить як від різної хімічної активності його ізотопів відносно різних елементів, зокрема катіонів кальцію і міді, так і тривалості повільного процесу синтезу кристалів, який протікає при мінімумі ентропії системи в дифузійних умовах, тобто, встановлено раніше невідому більшу хімічну активність ^{13}C (важчого ізотопу вуглецю) у процесах утворення цих карбонатів, діамантів та інших вуглецьвмісних твердих тіл та легкого ізотопу вуглецю у процесах синтезу легких компонентів, зокрема метану.

Важкі діаманти з кімберлітів південних діамантовмісних районів Якутії належать до ультраосновного-кімберлітового парагенезису, а легкі, які частіше знаходять у розсипах північних районів, – до еклогітового. Під час росту-формування кристалів діаманта відбувається диференціація ізотопів вуглецю із його поважчанням. Диференціацію ізотопів вуглецю в природі експериментально промодельовано процесами синтезу кристалів CaCO_3 , $\text{Cu}_2(\text{OH})_2\text{CO}_3$.

Поданими результатами й іншими тут не представленими стверджується, що планета Земля побудована в різні часи із двох різних за походженням вуглецьвмісних утворень-порід: 1 – розплавної частини, названої астеносферою, та 2 – літосфери Землі, що в часі пізніше оповила астеносферу, які разом і створили нашу планету з нинішніми параметрами на орбіті та сприятливими умовами для життя на ній. Така була Воля Творця Всесвіту!

Ключові слова: ізотопи вуглецю, їхній склад, міграція, поширення в Землі і хімічна активність, мінерали.

VIII З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОГО МІНЕРАЛОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА

VIII з'їзд Українського мінералогічного товариства (УМТ) за науковою тематикою “Мінералогія України у XXI столітті: здобутки, проблеми, перспективи” відбувся 4–5 жовтня 2011 р. у м. Києві в Інституті геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка Національної академії наук України (ІГМР НАН України).

Неординарність події для колективу Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України визначається тим, що близько 40 працівників є членами УМТ, а засновник товариства, корифей мінералогічної науки академік Євген Лазаренко тривалий час (1951–1960) очолював відділ петрографії (петрографії і мінералогії, рудних корисних копалин) Інституту і наголошував на значущості мінералогічних досліджень для нафтогазової геології (які успішно проводяться в Інституті кількома науково-дослідними відділами), справедливо вважаючи, що знання сучасної мінералогії сприятиме вирішенню проблеми походження вуглецю, міграції вуглеводнів та пошуку родовищ нафти і газу.

З'їзд відбувся завдяки коштам та сприянню НАН України, ІГМР НАН України, Всеукраїнської громадської організації (ВГО) “Спілка геологів України”, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Казенного підприємства “Південукргеологія”, Північного державного регіонального геологічного підприємства “Північукргеологія”, Київського геологорозвідувального технікуму.

Учасниками з'їзду стали 84 фахівці, 26 із них – це делегати, обрані відповідними відділеннями, а також мінералоги з Росії, Румунії, США, Угорщини.

З'їзд відкрив президент УМТ В. Квасниця на першому пленарному засіданні 4 жовтня 2011 р. Делегатів, учасників і гостей вітали: директор ІГМР НАН України, член-кореспондент НАН України О. Пономаренко, завідувач відділу Державної служби геології та надр України М. Гейченко, заступник голови правління ВГО “Спілка геологів України” Л. Гафич. Вітання надійшло і від Президії Російського мінералогічного товариства.

Традиційно робота складалася з двох частин: звітної-виборної та наукової. Звіт про діяльність УМТ за 2006–2011 рр. виголосив В. Квасниця, який констатував активізацію роботи товариства у звітному періоді. Члени товариства систематично проводили наукові форуми з актуальних питань мінералогії, активно вивчали мінералогію України, розробляли фундаментальні проблеми мінералогічної науки, докладали значних зусиль до розвитку мінерально-сировинної бази України та підготовки фахівців геологічного профілю. Підготували і випустили сучасні підручники та навчальні посібники з мінералогії України й загальної мінералогії, щорічно видавали журнал “Записки Українського мінералогічного товариства”, тематичні мінералогічні календарі. Також з'явилися поштові марки із зображенням мінералів України.

Після звітної доповіді відбулося урочисте відзначення членів УМТ: медаллю академіка Євгена Лазаренка нагороджений перший віце-президент УМТ, доктор геолого-мінералогічних наук А. Вальтер (м. Київ); дипломи Почесних членів УМТ отримали відомі вітчизняні мінералоги – професор О. Платонов і доктор геолого-мінералогічних наук А. Тарашан (м. Київ), а також зарубіжні науковці – академік, професор Г. Удубаша (м. Бухарест, Румунія), професор Ш. Сакал (м. Мішкольц, Угорщина), професор А. Булах (м. Санкт-Петербург, Росія); премії імені академіка Є. К. Лазаренка для молодих учених і студентів за 2010 рік удостоєна С. Карпенко (Кривий Ріг) за наукову працю “Топомінералогія Ганнівського залізородного родовища”.

Перше пленарне засідання з'їзду завершилося виборами керівних органів УМТ згідно зі Статутом. Членами Ради УМТ обрані А. Вальтер, В. Квасниця, Г. Кульчицька, В. Павлишин, О. Пономаренко, Д. Черниш (Київське відділення), Т. Волкова (Донецьке відділення), В. Євтехов (Криворізьке відділення), П. Заріцький (Харківське відділення), О. Матковський, І. Наумко (Львівське відділення), В. Мельничук (Волинське відділення), І. Палкін (Кримське відділення), С. Пастуханова (Закарпатське відділення), М. Рузіна (Дніпропетровське відділення), О. Чепіжко (Одеське відділення). Рада УМТ обрала Президію в такому складі: В. Квасниця – президент товариства, А. Вальтер – перший віце-президент, О. Матковський і Г. Кульчицька – віце-президенти, Д. Черниш – учений секретар, В. Павлишин та О. Пономаренко – члени Президії.

Науковою програмою передбачалося заслухати 24 усні і 52 стендові доповіді. Напередодні в журналі “Записки Українського мінералогічного товариства” (2011, Т. 8) було опубліковано матеріали з'їзду, а також випущено календар на 2012 р. “Мінерали Криму”.

На пленарних засіданнях, на яких почергово головували В. Квасниця, А. Вальтер, О. Пономаренко, О. Матковський, П. Заріцький, В. Павлишин, В. Євтехов, І. Наумко, В. Чепіжко, В. Мельничук, було заслухано 19 доповідей.

Зокрема, 4 жовтня 2011 р. із доповідями виступили: О. Матковський на тему “40 років Українському мінералогічному товариству”, В. Павлишин – “Мінералогія України у XXI столітті: від теорії до практики”, Л. Галецький – “Мінерально-сировинна база України”, В. Прокопець – “Що може вузівський осередок Українського мінералогічного товариства?”, В. Нестеровський – “Мінералогічні музеї України” (співавтор Л. Волконська), А. Булах – “Петербурзькі й українські архітектори – роботи у камені” (співавтор В. Ісаченко), Г. Удубаша – “Мінерали Румунських Карпат”.

Виступи на пленарному засіданні 5 жовтня 2011 р. також були різноплановими: О. Матковський – “Мінерали і найважливіші мінеральні об’єкти Українських Карпат”, А. Вальтер – “Мінералогічний аспект існування зазвичай рідкісних ізотопів у природно чистому стані”, В. Семененко – “Мінералогія пилової компоненти протопланетної туманності”, В. Мельничук – “Мінералогічні особливості нижньовендських трапових комплексів Волині”, П. Заріцький – “Конкреції як чутливі мінеральні індикатори літогенезу”, П. Білоніжка – “Деякі аспекти термінології і кристалохімії тонкодисперсних шаруватих силікатів”, М. Таран – “Досягнення спектроскопії і кристалохімія високо баричних мінералів”, Л. Степанюк – “Циркон Українського щита: мінералогія та радіогеохронологія” (співавтор О. Пономаренко), С. Кривдик – “Мінерали лужних порід України” (співавтор Д. Возняк), С. Бондаренко – “Мінералогія U-Th-зруденіння Українського щита” (співавтори В. Сьомка, Л. Степанюк), О. Брик – “Властивості фізіогенних біомінералів, локалізованих в організмі людини” (співавтори О. Франк-Каменецька, Н. Дудченко), О. Тищенко – “Мінерали Криму – знахідки 2006–2010 рр.”.

Жваво й зацікавлено обговорювали стендові доповіді (37). На завершальному пленарному засіданні Д. Возняк і М. Ковальчук відзначили різноплановість представлених робіт. Більшість із них стосувалася нових знахідок окремих мінералів або їхніх типоморфних особливостей. Низка дуже гарно ілюстрованих доповідей була присвячена особливостям сучасної діагностики природних і синтезованих ювелірних мінералів, зокрема аметисту і діаманта, а також проблемам технологічної та прикладної мінералогії. Особливу зацікавленість викликали доповіді мінералого-генетичного спрямування.

Паралельно з пленарними засіданнями і стендовими поданнями роботу VIII з’їзду УМТ супроводжували виставки мінералів: “Україна камнебарвна” (колекція Геологічного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка, підготована за сприяння В. Нестеровського); “Агати і яшми із усього світу” (колекція В. Сковороднева); “З мінералогічної скриньки Кольського півострова” (колекція В. Прокопця і В. Стрижалка), та фотовиставка “Мінералогія у Київському геологорозвідувальному технікумі” (автор В. Прокопець).

На завершальному пленарному засіданні відбулося обговорення доповідей і загальна дискусія, у якій узяли участь С. Кривдик, І. Наумко, В. Павлишин, В. Нестеровський, П. Білоніжка, О. Тищенко, О. Пономаренко, О. Матковський, В. Квасниця, та прийняття ухвали. Позитивно оцінюючи роботу товариства, VIII з’їзд УМТ ухвалив (конспективно): 1) схвалити діяльність Президії і Ради УМТ та редколегії журналу “Записки Українського мінералогічного товариства” за звітний період; 2) покращити ситуацію з виданням “Мінералогічної енциклопедії України”; 3) ініціювати проведення найближчим часом кількох міжнародних і всеукраїнських конференцій з актуальних питань мінералогії та покращення мінерально-сировинної бази України; 4) посилити регіонально-мінералогічні та прикладні дослідження; 5) інтенсивніше популяризувати мінералогічні знання в засобах масової інформації; 6) відгукнутися на ініціативу Мінералогічного товариства Великої Британії із зверненням “Сто найважливіших сучасних питань мінералогії”.

Делегати з’їзду, його учасники і гості, зазначивши, що з’їзд відбувся в кращих традиціях потужних мінералогічних форумів, висловили щиру вдячність Оргкомітетові, керівництву ІГМР НАН України та директорові О. Пономаренку за сприяння в організації та проведенні з’їзду, спонсорам – за фінансову допомогу, музейним працівникам та приватним колекціонерам – за організацію виставок мінералів.

Доктор геологічних наук Ігор НАУМКО